

Miša SUBIĆ i Slobodan P. ĐORĐEVIĆ

PROF. DR VLADIMIR GRUJIĆ

(30. VII 1912—14. I 1983)

Na dan 14. I 1983. god. ugasio se život prof. dr Vladimira Grujića, profesora Pedagoške akademije za vaspitače pretškolskih ustanova u Beogradu. Prestalo je da kuca srce jednog skromnog čoveka, koji je svojim neumornim naučnim radom i bogatstvom svoje lične kulture obogatio bibliografiju naše jugoslovenske pedagogije. Njegova organizacijska sposobnost, idealizam i marljivost, nisu mu dozvolili da se zadovolji proučavanjem uskog područja iz domena svoje struke, već se njegov rad odvijao i šire, obuhvatajući često i druge teme. U tome mu je pomogla njegova opšta kultura. To se može jasno videti iz bogate i raznovrsne bibliografije njegovih stručnih i naučnih radova, koji su ne samo obilni (ima ih oko 200), već i strukturno raznovrsni, sa važnom problematikom. Razume se, da su mu radovi najčešće objavljivani u pedagoškim časopisima zemlje, u časopisima „Pros-

Prof. dr Vladimir Grujić

vetni pregled", „Književnost", „Prosvetni list", „Nauka i priroda", „Istorijski glasnik" idr., a tematika je bila iz raznih oblasti prosvete i kulture. Članci su bili pisani uvek pedantno, stručno i na visini i bili su dobro primljeni i čitani.

Poznavanje istorije zdravstvene kulture našeg naroda omogućilo je prof. dr Grujiću, da i iz ove oblasti obradi niz interesantnih i lepih radova, koji su mu štampani u medicinskim časopisima. Tako mu je štampano više radova u „Srpskom arhivu za celokupno lekarstvo", renomiranom časopisu Srpskog lekarskog društva, zatim zbornicima radova Naučnog društva za istoriju zdravstvene kulture Jugoslavije (sada Saveza) i njegovom poznatom časopisu „Acta historiae medicinae, stomatologiae, pharmaciae, medicinae veterinariae", zatim u časopisu Naučnog društva za istoriju zdravstvene kulture Srbije „Arhiv za istoriju zdravstvene kulture Srbije". U ovim zbornicima i časopisima, on je iznio svoja zapažanja i gledišta, ukazujući na problematiku i tražeći njeno rešenje. Iako nije bio zdravstveni već prosvetni radnik, on je uspeo da osvoji poštovanje za svoj rad i od strane zdravstvenih radnika, koji su radili na sličnoj problematici. Prof. dr Grujić je saradivao i u časopisima pravnog žanra, kao što su „Arhiv za pravne i društvene nauke" i „Anali Pravnog fakulteta u Beogradu", što svedoči o širini njegove opšte kulture. Bio je revnatan posetilac raznih biblioteka, stalno koristeći knjige radi upotpunjavanja znanja, tako da je svo svoje slobodno vreme iskorisćivao u traženju i rasvetljavanju svega onoga, što bi moglo da bude korisno.

Kao jedan od starih članova Naučnog društva za istoriju zdravstvene kulture Jugoslavije (sada Saveza) i Naučnog društva za istoriju zdravstvene kulture Srbije ima zasluga za rad ovih naučnih društvenih formacija, a bio je jedan od njihovih aktivnih pripadnika. Neumoran je bio u pronalaženju tematike iz domena zdravstvene kulture i zdravstvenog prosvetavanja. Njegove omiljene teme su bile proučavanje likova i rada naših narodnih i zdravstvenih prosvetitelja, tako da su pojedine oblasti rada ovih velikana postale više dostupne našem saznanju. U bibliografiji radova prof. dr Grujića, uglavnom dominiraju obrada i pisanje o likovima kao što su: Vasa Pelagić, Vuk Karadžić, Dositej Obradović, Vladan Đorđević, Svetozar Marković, Milan Jovanović-Batut, Jovan Sterija-Popović, Josip Pančić, Vojislav Bakić, Đorđe Natošević, Stojan Novaković i dr.

No prof. dr Grujić se nije zadovoljavao time da piše samo o radu i značaju velikih likova kulture našeg naroda, već je prelazio okvire svoje otadžbine i u svojim radovima pisao i iznosio značaj radova Tolstoja, Žan-Zak Rusoa, i Šekspira za opštu kulturu i prosvetavanje naroda. Ovakvim raznovrsnim pisanjem trudio se da radom obuhvati što više ljudi i problema, te da i time pokaže svoj humanizam.

V. Grujić je rođen 30. VII 1912. god. u Gostivaru, gde mu je otac službovao. Otac mu je poginuo u I svetskom ratu, a majka je ostala sama sa njim. Osnovnu školu završio je 1922. god. u Gostivaru, a četiri razreda gimnazije sa odličnim uspehom 1927. god. u Tetovu. Po položenju maloj maturi, upisao se u Učiteljsku školu u Skoplju, koju je završio 1932. god. sa odličnim uspehom. Filozofski fakultet u Skoplju je završio 1936. god. sa prosečnom ocenom 10. Završivši studije kao najbolji student odlikovan je Zlatnim prstenom Društva sv. Save.

Uspehi koje je pokazivao u toku školovanja, nisu ostali nezapaženi, pa je zato postao asistent prof. Slankamenca. Već kao asistent pokazao je veliki interes za naučno-istraživački rad, te je jednom prilikom dobio prvu nagradu na konkursu za temu „Škole Gornjeg Pologa novijeg datuma".

Čim je počeo karijeru, ispoljile su se njegove sklonosti ka naučno-istraživačkom radu i vaspitavanju naroda. On se predaje ovom odgovornom i plemenitom poslu i radi na svestranom vaspitavanju naroda, kako bi mogao što više da mu pomogne i da mu se približi. Nije se zadovoljavao da samo pismeno iznosi svoje stavove, već ih je delom ostvarivao. On osniva u radnom mestu „Narodni univerzitet" i obnavlja „Narodnu biblioteku", što je doprinelo okupljanju naročito mladih, kako školske tako i radničke omladine. Za Gostivar kao malo mesto su od neocenjive vrednosti bile ove kulturne institucije, koje su bile tribina i izvor kako opšte tako i zdravstvene kulture za narod toga kraja. Kao mlad prosvetni radnik pun entuzijazma, stavio je sve svoje psihičke snage u pokret, da bi doprineo što bržem uzdizanju naroda kraja u kome je radio. Držao je predavanja, seminare, pisao članke za lokalni list vaspitnog karaktera. Već tada su njegovi članci dobili mesto u „Zborniku radova" Pedagoške akademije za vaspitače predškolskih ustanova.

Posle kraćeg službovanja u Skoplju pred II svetski rat, gde je ostao do 1941. god., našao se brzo kao izbeglica sa majkom u Srbiji. Bio je na službi u Sokobanji,

Aleksincu i Šapcu, gde je u toku 1941. god. bio hapšen sa grupom građana. Za vreme okupacije je bila zamrla njegova naučno-istraživačka delatnost.

Po oslobođenju zemlje se našao u Aleksincu, gde je odmah počeo aktivno da radi sa velikim oduševljenjem, gde je izabran za prvog predsednika Sindikalne podružnice prosvetnih radnika. No već 1945. god. je raspoređen na rad u Skoplje u Učiteljsku školu, gde je ostao do 1948. god. Za vreme službovanja u Skoplju napisao je nekoliko radova iz oblasti pedagogije.

Iz Skoplja je premešten 1948. god. u Beograd, u Građevinsku srednje-tehničku školu. Dolaskom u Beograd, njemu se pružila mogućnost da svoje prekinute radove zbog rata nastavi. On pohađa revnosno razne kulturne institucije, Arhiv Srbije, Biblioteku Srpske akademije nauka, Univerzitetsku biblioteku „Svetozar Marković" i dr., gde crpi i stiče saznanje za svoje buduće radove. Istodobno radi na izradi doktorske disertacije, kojom doktorira 1954. god. u Srpskoj akademiji nauka i umetnosti u Beogradu sa tezom „Školsko reformatorski rad Jovana Sterije-Popovića u Srbiji od 1840. god. do 1848. god.", koji mu rad u posebnom izdanju objavljuje 1956. god. Srpska akademija nauka i umetnosti.

Izabran je potom za docenta za predmet Pedagogija na Pedagoškoj katedri Filozofskog fakulteta u Beogradu, od 1950. do 1961. god., gde je predavao Opštu i nacionalnu istoriju Pedagogije. U ovom periodu je objavio preko 30 radova iz oblasti pedagogije i zdravstvene kulture.

Početak 1962. god. premešten je u Rektorat Univerziteta u Beogradu, a krajem iste godine u Sarajevo u Republički zavod za unapređenje školstva, gde ostaje do 1964. god. Za svo ovo vreme ne prestaje njegova stručna i naučna delatnost, koja se ispoljava u raznim vidovima. Posle kraćeg rada u Sarajevu, krajem 1964. god. se vraća u Beograd i radi kao profesor u Školi za vaspitače, koja 1974. god. prerasta u Pedagošku akademiju za obrazovanje vaspitača predškolskih ustanova. Ovdje se ispoljila sva njegova pedagoška delatnost kao predavača. Kao poznavalac ruskog, francuskog, engleskog i nemačkog jezika, koristio je stranu literaturu, kako bi upotpunio sadržinu i kvalitet svojih izlaganja studentima. Zato su njegova predavanja bila praćena sa velikom pažnjom i rado slušana. Tu ostaje na radu sve do penzionisanja 1978. god. Napisao je preko 60 radova, štampanih u raznim časopisima i zbornicima. Pored toga, napisao je i dva nastavna priručnika „Opšta pedagogija" i „Istorija pedagogije" koji su korisno poslužili i studentima i pedagoškim radnicima.

Penzionisanjem ne prestaje njegova naučno-istraživačka delatnost, već se nastavlja. Postaje aktivan član Predsedništva Naučnog društva za istoriju zdravstvene kulture Srbije i njegove Podružnice za Beograd.

Kad se retrospektivno sagleda sve što je uradio prof. dr Grujić, lako može da se ustanovi da je on bio jedna svestrano obrazovana ličnost, koja je sve svoje snage stavila u službu struke i nauke, a njegova marljivost mu je pomogla da svoje ideje realizuje i planski dovede do kraja postavljene zadatke stručnjaka i naučnog radnika.

Pored mnogobrojnih radova i članaka prof. dr Grujić je napisao i tri veće monografije, koje čine trilogiju: „Licej i Velika škola", „Osnovno-školsko obrazovanje u Srbiji do I svetskog rata" i „Gimnazijsko obrazovanje u Srbiji do I svetskog rata". No mnogi dovršeni radovi su ostali neštampani posle njegove smrti, a među njima i nekoliko većih dela.

Mnoga priznanja, zahvalnice, nagrade i povelje, svedoče o tome, koliko je prof. dr Grujić uspeo u svojim pregućima i svojoj delatnosti. Jedno od priznanja je i dobitak 1969. god. nagrade „Dositej Obradović" za radove iz oblasti istraživanja razvitka školstva i prosvete. Povodom proslave 70-godišnjice od osnivanja i rada Muzeja grada Beograda, dodeljena mu je spomen plaketa u znak priznanja za dugogodišnju saradnju i doprinos razvoja Muzeja. Savez naučnih društava za istoriju zdravstvene kulture Jugoslavije dodelio mu je povelju za rad i doprinos u razvoju povodom 20-godišnjice postojanja.

Pored stručne i naučne vrednosti prof. dr Grujića su krasile i vrline skromnosti i vrednoće, kao i osobine poštenja, kao odlike svakog velikog intelektualca, stručnjaka i istaknutog naučnog radnika, kome, neka je slava i hvala.